

**SPRAWOZDANIA ZE SPOTKAŃ
NAUKOWYCH
SCIENTIFIC MEETING REPORTS**

**BOTANIKA NA XXIII
MIĘDZYNARODOWYM KONGRESIE
HISTORII NAUKI I TECHNIKI (BUDAPESZT,
WĘGRY, 28 LIPCA – 2 SIERPNIĄ 2009)**

**Botany in the 23rd International Congress of
History of Science and Technology (Budapest,
Hungary, 28 July – 2 August 2009)**

Kolejny¹, XXIII Międzynarodowy Kongres Historii Nauki i Techniki odbył się w Budapeszcie w dniach 28 lipca – 2 sierpnia 2009 roku. W kongresie wzięło udział aż 1308 osób z 65 państw. Najwięcej uczestników przybyło ze Stanów Zjednoczonych (128). Z Polski w kongresie wzięło udział tylko 18 osób, co dało 19–20 miejsce (*ex aequo* z Belgią), a za Turcją (23 osoby) i Holandią (21 osób).

Kongres odbywał się pod hasłem: „Ideas and instruments in social context”. Gościny obradom udzielił Budapeszteński Uniwersytet Techniczno-Ekonomiczny (Budapest University of Technology and Economics). W czasie trwania kongresu ogłoszono aż 1281 referatów podczas 131 sympozjów tematycznych i zebrań poszczególnych sekcji. Na tematykę obrad wpływ miało zarówno hasło kongresu, jak i przypadające w 2009 roku rocznice darwinowskie: dwustulecie urodzin Karola Darwina i 150 rocznica opublikowania jego dzieła „On the origin of species by means of natural selection”.

Wśród ogłoszonych referatów tylko 34 (niecałe 2,7%) dotyczyły różnych zagadnień historii botaniki. Najwięcej referatów wygłosili uczestnicy z Polski (5), następnie – Francji (4),

Niemiec, Rosji, USA i Wielkiej Brytanii (po 3). Referaty te nie były zebrane w jednej sekcji. Dlatego poniżej podaję ich spis (kolejność referatów według porządku ich prezentacji w poszczególnych sympozjach i sekcjach):

Alix Cooper (USA) „Trading places: domestic worlds and material of scientific exchange in early Enlightenment Danzig” [m.in. znany gdański przyrodnik, botanik Jakub Breyne].

Ana Barahona (Meksyk) „The Rockefeller Foundation and the introduction of genetics in Mexico”.

Stéphane Tirard, Christiana Oghinã-Pavie (Francja) „La biologie végétale durant la deuxième moitié du XIXe siècle: de la pratique au laboratoire et retour”.

Deniz Uztopal (Francja) „Le lyssenkisme et la conceptualization de la science prolétarienne en France”.

Hirofumi Saito (Japonia) „The impact of the Soviet genetics controversy on Japan from the late 1930s to the early 1950s”.

Mathias Persson (Szwecja) „A veil of ignorance: anonymity and promotion of self in the eighteenth-century republic of letters”.

Denis Diagre (Belgia) „In the name of bourgeoisie. Early Belgian plant collectors in America (1830–1865)”.

Sandip Hazareesingh (W. Brytania) „‘Seeds of wealth’: the changing life of cotton plants in nineteenth century western India”.

Christophe Bonneuil, Philip Thurtle (Francja, USA) „Pure lines, modular genotype and entrenched genetic identity: a cultural history of the rise of modern genetics (1860–1915)”.

Barbara A. Kimmelman (USA) „A taste for the spoils of empire: David Fairchild and American plant cosmopolitanism”.

Jonathan Harwood (W. Brytania) „What has been learned from past green revolutions?”.

Tiago Saraiva (Portugalia) „The co-evolution of potatoes and pigs and political economy of Nazism”.

Harro Maat (Holandia) „Instrumental thinking about the genotype and phenotype of IRRI’s high yielding rice varieties”.

Dawn L. Sanders (W. Brytania) „Botanical

¹ Sprawozdanie z poprzedniego kongresu zawierające również historię kongresów – patrz Köhler P. 2005. Botanika na XXII Kongresie Historii Nauki (Pekin, Chiny, 24–30 VII 2005). Botany in the 22nd International Congress of History of Science (Beijing, China, 24–30 July 2005). *Wiadomości Botaniczne* 49(3/4): 55–58.

education: contested territories in public education 1900–2000”.

Ana M. Alfonso-Goldfarb, Márcia H. M. Ferraz, Silvia Waisse-Priven (Brazylia) „Studies on the balsams in the 18th century: a modern experimental approach”.

Olga Elina (Rosja) „Plants, privates estates, and public assistance: formation of plant breeding experimentation in Russia, 18th–19th centuries”.

Brigitte Hoppe (Niemcy) „From experimentation on plants to an experimental analysis of plants in early electrophysiology”.

Fernando J. Luna (Brazylia) „18th century utilitarian botany and the manufacturing of potash in colonial Brazil”.

Nicolas Robin (Niemcy) „The experimental discovery of the nature of plants – the empirical spirit of the scientific revolution”.

Manuel S. Pinto, Noël Golvers (Portugalia, Belgia) „Michael Boym, le Chéron d’Incarville and João de Loureiro – three important sources in the history of botany of China”.

Anastasia A. Fedotova (Rosja) „Harmony of nature and struggle for survival: reception of Darwinism in Russian plant geography”.

Yakov M. Gall (Rosja) „Reception of Darwin’s ideas in Russia: the struggle for existence and natural selection. V. N. Sukachev’s experimental program”.

Li Ang (ChRL) „Development of botany in Republican China (1912–1949) – a bibliometric analysis”.

Fabian Krämer (Niemcy) „How Aldrovandi read, and looked at, his *Lycosthenes*: reading practices, images, and the persistence of knowledge in sixteenth-century natural history”.

Kamil Kulpiński (Polska) „Edward Janczewski’s work on *Monographie des Groseilliers*, a monograph on genus *Ribes* (1907)”.

Izabela Krzeptowska-Moszkowicz (Polska) „The significance of science instruments in the research progress and development plant physiology in nineteenth century. Research instruments of Polish scientist Emil Godlewski Senior (1847–1930)”.

Piotr Köhler (Polska) „Polish botanical and

mycological research in terrestrial ecosystems of Antarctica since 1977”.

Aurika Ričkienė (Litwa) „Lithuanian space plant biology researches in 1975–1990”.

John Cartey Caesar (Gujana) „Sir Robert Schomburgk’s biodiversity science legacy in Guyana”.

Ewa Kaczmarzyk (Polska) „Floristic research of the Częstochowa Upland (Poland) between the middle of the 19th century and the end of the First World War”.

Alicja Zemanek, Bogdan Zemanek (Polska) „History of botany and science – nature – culture relations; interdisciplinary symposia in Cracow (Poland)”.

Fernando Calderón (Hiszpania) „La femme et l’univers vegetal dans la botanique mise à la portée de tout le monde au tournant du 18e siècle”.

Christiane Nivet (Francja) „Did G. Mendel’s political involvement interfere with his scientific achievements during the period 1853–1865?”.

Michael R. Matthews (Australia) „Science and worldviews in the classroom: Joseph Priestley and photosynthesis”.

Streszczenia referatów po kongresie udostępnione zostały również w Internecie (http://www.conferences.hu/ichs09/ICHST09_book_of_abstracts_author_index.pdf), tak więc zainteresowani czytelnicy *Wiadomości Botanicznych* mogą się tam z nimi zapoznać. Po zakończeniu kongresu jego organizatorzy umieścili w Internecie także całą galerię zdjęć wykonanych podczas jego obrad (<http://www.conferences.hu/gallery/ICHST2009>).

Uczestnicy kongresu mieli możliwość zwiedzenia kilku muzeów gromadzących eksponaty związane z nauką (m.in. Hungarian Museum for Science, Technology and Transport, Hungarian Natural History Museum, Hungarian Geographical Museum, czy Museum of Natural History of the Loránd Eötvös University of Sciences). Dla chętnych zorganizowane były dłuższe, całoniedniowe wycieczki, m.in. na zwiedzanie puszczy, statkiem po Dunaju czy nad Balaton.

Na zakończenie chciałbym się podzielić

refleksjami, jakie nasunęły mi się po wysłuchaniu kilkudziesięciu referatów różnych autorów. Mianowicie zauważyłem pewną prawidłowość: prezentacje uczestników pochodzących z krajów nieangielskojęzycznych były znacznie lepiej przygotowane, niż autorów z krajów angielskojęzycznych. Ci ostatni autorzy często (nie zawsze) ograniczali się tylko do wyświetlenia tytułu swego wystąpienia przy pomocy rzutnika multimedialnego i na takim tle odczytywali swe referaty. Odczytujący bądź siedział za biurkiem w niedbalej pozycji, bądź stał trzymając oburącz przed oczyma tekst, bądź to spacerował. Nieliczni referowali całkowicie z pamięci. Słuchając tych referatów można było odnieść wrażenie, że uczestniczy się w zawodach szybkiego czytania. Opisana powyżej grupa referujących zaprezentowała całkowicie antydydaktyczną postawę. Co więcej, taką postawą dali także dowód braku szacunku dla słuchaczy oraz całkowitego braku wyobraźni. Druga obserwacja to bardzo dobra znajomość języka angielskiego wśród większości najmłodszych uczestników kongresu pochodzących z Rosji i byłych krajów obozu socjalistycznego. Oby tylko nie przejęli od swych starszych kolegów opisanej powyżej fatalnej manieri referowania.

Piotr KÖHLER

INTERAKCJE MIĘDZYGATUNKOWE NA RÓŻNYCH POZIOMACH ORGANIZACJI: OSOBNIK – POPULACJA – BIOCENOZA. ROŚLINY NACZYNIOWE A „BRACIA MNIEJSI” (KRASNOBRÓD, 22–25 CZERWCA 2009)

Interspecies relations on different levels of organization: individual – population – biocenosis. Vascular plants and ‘minor brothers’ (Krasnobród, Poland, 22–25 June 2009)

W dniach 22–25 czerwca w Krasnobrodzie koło Zamościa odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa dotycząca zagadnień interakcji międzygatunkowych na różnych poziomach

organizacji. Współorganizatorami spotkania byli: Sekcja Biologii Populacji Roślin Komitetu Ekologii Polskiej Akademii Nauk, Zakład Ekologii oraz Zakład Botaniki i Mikologii Instytutu Biologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Botanicznego oraz Roztoczański Park Narodowy. Patronat honorowy objął prof. dr hab. Marcin Pliński, przewodniczący Komitetu Ekologii PAN. Komitet naukowy reprezentowali: prof. dr hab. Bożenna Czarnecka (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin), prof. dr hab. Krystyna Falińska (Instytut Botaniki PAN, Kraków), prof. dr hab. Jan Holeksa (Instytut Botaniki PAN, Kraków), dr hab. Henryk Klama, prof. nadzw. (Akademia Techniczno-Humanistyczna, Bielsko-Biała) oraz dr hab. Wiesław Mułenko, prof. nadzw. (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin). Przewodniczącą komitetu organizacyjnego była prof. dr hab. B. Czarnecka, a sekretarzem mgr Magdalena Franczak. W skład komitetu organizacyjnego wchodził również: dr Joanna Czarnecka, dr inż. Zbigniew Maciejewski, dr Piotr Sugier, dr Hanna Wójciak oraz dr Robert Zubeł.

Miejscem obrad sesji referatowej jak i imprez towarzyszących konferencji było Centrum Szkolenia i Rekreacji „Energetyk” w Krasnobrodzie.

Konferencja, która odbyła się w bieżącym roku, była kolejnym spotkaniem grupy badaczy zajmujących się biologią populacji roślin. W poprzednich latach, z inicjatywy prof. Bożenny Czarneckiej, miało miejsce Ogólnopolskie Seminarium „Biologia i ekologia populacji roślin: skąd przychodzimy – dokąd zmierzamy?” (Zwierzyniec nad Wieprzem, czerwiec 2008), poprzedzone Spotkaniem Roboczym pt. „Badania biologii populacji gatunków klonalnych: międzypokoleniowa wymiana doświadczeń” (Lublin, listopad 2007).

W słowie wstępnym do materiałów konferencyjnych przypomniano, że strategie adaptacyjne roślin realizowane są na różnych poziomach organizacji biologicznej: osobnika, populacji i biocenozy, nie tylko w stale zmieniających się warunkach abiotycznych środowiska, ale także

w interakcji z organizmami żywymi, należącymi do różnych królestw (Czarnecka 2009). Jednakże dla wielu grup organizmów, które organizatorzy umownie określili jako „bracia mniejsi”, często brakuje jednoznacznego określenia tych poziomów organizacji. Konieczność podjęcia zintegrowanych badań z zakresu biologii populacji, ekologii roślin, florystyki, briologii, lichenologii oraz fykologii, wymagała zatem uporządkowania pojęć oraz przyjęcia bądź ujednoczenia metod właściwych dla poszczególnych grup taksonomicznych lub ekologiczno-biologicznych, co też było głównym celem konferencji. Ponadto spotkanie miało umożliwić wymianę doświadczeń między badaczami różnych grup taksonomicznych i ekologicznych oraz sformułowanie interdyscyplinarnych problemów badawczych.

W ciągu dwóch dni wygłoszono 34 referaty, ujęte w ramy czterech bloków problemowych, odpowiadających podziałowi na sesje referatowe: (1) Pojęcie osobnika i populacji w różnych grupach taksonomicznych organizmów; (2) Rośliny naczyniowe a „bracia mniejsi” – interakcje międzygatunkowe roślin wyższych z innymi organizmami; (3) „Bracia mniejsi” w strukturze zbiorowisk roślinnych o różnych uwarunkowaniach ekologicznych; (4) Element górski we florze niżu polskiego: demografia – ekologia – chorologia.

Po oficjalnym otwarciu i przywitaniu gości prof. Bożenna Czarnecka w referacie pt. „Poziomy organizacji roślin naczyniowych: osobnik – populacja – metapopulacja” przedstawiła różnorodność i znaczenie stosowanych pojęć w biologii populacji. Uzupełnieniem tego referatu było wystąpienie dr Magdaleny Szczepaniak i dr Elżbiety Cieślak, dotyczące usystematyzowania pojęć osobnika i populacji w badaniach genetycznych na przykładzie gatunków roślin naczyniowych. Kolejne cztery wystąpienia dotyczyły wyników badań populacyjnych gatunków roślin naczyniowych: sukcesu reprodukcyjnego *Polygonatum odoratum* (dr Igor Kosiński), struktury morfologicznej i biomasy *Ostericum palustre* (dr Ewa Krasicka-Korczyńska), uniktarnego i iteratywnego wzrostu osobników gatunków klonalnych *Filipendula ulmaria*

i *Lythrum salicaria* (mgr Magdalena Franczak i prof. Bożenna Czarnecka) oraz właściwości martwej materii organicznej, produkcji biomasy i przeżywalności *Phragmites australis* (dr Beata Dąbrowska i dr Anna K. Sawilska). W drugiej części I bloku tematycznego skoncentrowano się na problematyce pojęcia osobnika i populacji „braci mniejszych”. Dr Robert Zubel w syntetycznej i poglądowej formie zapoznał słuchaczy z pojęciami formy życiowej, osobnika, populacji i metapopulacji u mszaków.

Kolejną część konferencji, poświęconą interakcjom międzygatunkowym roślin wyższych z innymi organizmami, rozpoczął dr hab. Wiesław Mułenko, przedstawiając zagadnienia dotyczące mutualizmu i antagonizmu, interakcjom nieodłącznie towarzyszącym rozwojowi roślin i grzybów. Mutualizm to przede wszystkim oddziaływanie w zakresie mikoryzy, co szczegółowo przedstawiła w referacie mgr Anna Frymark-Szymkowiak na przykładzie *Populus alba* – gatunku, który nawiązuje symbiozę z grzybami ektomikoryzowymi, pełniącymi w stosunku do rośliny funkcje odżywcze i ochronne. Natomiast występowanie grzybów endofitycznych u *Huperzia selago* może mieć duże znaczenie w strategii adaptacyjnej tego gatunku (mgr Wojciech Szypuła i mgr Julia Budziszewska).

Kolejny rodzaj interakcji – pomiędzy grzybami i mszakami, tak jak i innymi grupami roślin, może mieć charakter pasożytniczy, symbiotyczny lub saprofityczny, co zostało przedstawione na przykładzie *Galerina*, jednego z najliczniejszych rodzajów grzybów obligatoryjnie brioofilnych, który wśród mszaków preferuje rodzaj *Sphagnum* (mgr Barbara Grzesiak i współpracownicy). Na mszakach odnaleziono dotychczas około 400 gatunków grzybów, głównie workowców. Niektóre z nich zasiedlają specyficzne mikronisze, ściśle ograniczone do określonej części rośliny (np. plechy, liście, chwytники, komórki, organelle) lub określonego miejsca w tworzących się w danym środowisku strukturach (np. górne, środkowe i dolne części kępy), o zróżnicowanym rozwoju i wewnętrznym mikroklimacie (dr Aneta Ptaszyńska i dr hab. Wiesław Mułenko).

Wpływ fragmentacji siedlisk na interakcje

pomiędzy zapyłaczem a rośliną został przedstawiony na przykładzie pełnika europejskiego *Trollius europaeus* i muchówek z rodzaju *Chia-stocheta* (mgr Tomasz Suchan).

Drugi dzień obrad rozpoczęły wystąpienia poruszające problem udziału „braci mniejszych” w strukturze zbiorowisk roślinnych o różnych uwarunkowaniach ekologicznych. Przedstawiono wyniki analizy zróżnicowania struktury fitoplanktonu w jeziorach o zróżnicowanym rozwoju zbiorowisk makrofitów i ich wpływu na poprawę i utrzymywanie wysokiej przezroczystości wody (cykl referatów badaczy z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu: dr Aleksandra Pelechata, dr hab. Mariusz Pelechaty, mgr Joanna Krupska i współpracownicy). W kolejnym wystąpieniu dr Piotr Sugier wykazał, że zwarcie warstwy zielnej, drzew i krzewów ma decydujący wpływ na pokrycie i skład gatunkowy warstwy mszystej w fitocenozach torfowisk przyjeziornych i dolin rzecznych. Istnienie konkurencji pomiędzy roślinami naczyniowymi

a mszakami, zajmującymi te same mikrosiedliska, przedstawiono również jako główną przyczynę zanikania ciepłolubnych zbiorowisk naskalnych w Sudetach (dr Ewa Szczeniak). Natomiast wyniki analizy kierunków i zakresu zmian składu gatunkowego poszczególnych warstw fitocenozy w zbiorowiskach borowych, wskazują na ich dobrą kondycję w Roztoczańskim Parku Narodowym (dr inż. Zbigniew Maciejewski i dr Robert Zubel). Na konferencji nie zabrakło również aktualnych informacji dotyczących prowadzonych i planowanych badań na niepowtarzalnym „poligonie badawczym”, jaki powstał w wyniku katastrofy ekologicznej „Velka kalamita” w Tatrach Słowackich w 2004 roku (dr hab. Wiesław Mułenko). Badania te obejmują występowanie, udział i rolę różnych grup organizmów w tworzących się *de novo* inicjalnych populacjach roślinnych.

Ostatnia część konferencji, odbiegająca nieco od głównego tematu, dotyczyła gatunków należących do elementu górskiego, występujących

Ryc. 1. Prof. Bożenna Czarnicka przewodniczy obradom konferencji „Interakcje międzygatunkowe na różnych poziomach organizacji: osobnik – populacja – biocenoza. Rośliny naczyniowe a «bracia mniejsi»” w Krasnobrodzie (fot. H. Wójciak).

Fig. 1. Prof. Bożenna Czarnicka presides at debate of the conference ‘Interspecies relations on different levels of organization: individual – population – biocenosis. Vascular plants and «minor brothers»’ in Krasnobród (phot. H. Wójciak).

Ryc. 2. Dr inż. Zbigniew Maciejewski prowadzący sesję terenową w Roztoczańskim Parku Narodowym, w rezerwacie „Czerkies” (fot. H. Wójciak).

Fig. 2. Dr inż. Zbigniew Maciejewski leads the field session in the Roztoczański Park Narodowy, in the ‘Czerkies’ reserve (phot. H. Wójciak).

we florze Niżu Polskiego. Przedstawione wyniki badań dotyczyły struktury genetycznej populacji *Cicerbita alpina* (dr Alina Stachurska-Swakoń i współpracownicy), plastyczności fenotypowej *Doronicum austriacum* (mgr Krystyna Kuź i dr Alina Stachurska-Swakoń) oraz struktury przestrzennej i dynamiki metapopulacji *Senecio rivularis* (prof. Bożenna Czarnecka). Aspekty chorologii i ekologii gatunków górskich zostały omówione dla flory Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (dr Barbara Fojcik oraz dr Andrzej Urbisz), Wyżyny Śląskiej (dr Teresa Nowak i współpracownicy) oraz przełomów rzecznych strefy krawędziowej Roztocza Tomaszowskiego (prof. Bożenna Czarnecka i dr Joanna Czarnecka).

Wieczorem, po całodniowych obradach, odbyła się biesiada integracyjna. W specjalnie przygotowanym miejscu degustowano wyśmienite

potrawy regionalne. Warto podkreślić, że „integracja” nie ograniczała się jedynie do biesiady przy stole, ale sprzyjała jej bardzo bezpośrednia i przyjazna atmosfera całego spotkania, o którą zadbali organizatorzy.

Sesja terenowa, zorganizowana pod hasłem „Uwarunkowania różnorodności biocenotycznej Roztocza”, rozpoczęła się w deszczu, który jednak przestał padać, gdy uczestnicy wysiedli z autobusu. Trasa wycieczki prowadziła przez Roztoczański Park Narodowy, gdzie, od wielu już lat, dynamikę i przemiany borów jodłowych i buczyn obserwuje się na stałych poletkach badawczych, założonych w obszarze ochrony ścisłej rezerwatu „Czerkies”. Następnie uczestnicy, posilając się przy kapliczce „Na wodzie” nad rzeką Szum w Górecku Kościelnym, wysłuchali ciekawych informacji o historii tych miejsc, przekazanych przez przewodników wycieczki. Kolejnym

przystankiem na trasie był rezerwat „Czartowe Pole” w Hamerni, obejmujący przełom rzeki Sopot, który szumem wody, bystrością nurtu oraz bezładnie porozrzucanymi blokami skalnymi przypomina górski potok. W obrębie przełomu Sopotu występują dwie sekwencje progów skalnych, zwanych przez miejscową ludność szypotami lub szumami. Liczne wodospady przekraczają niekiedy 1 metr wysokości. W górnej części przełomu, na niewielkiej wyspie, znajdują się ruiny papierni, w której produkowano papier czerpany. W dolinie Sopotu, jak również w pozostałych dolinach rzecznych Roztocza Środkowego w dużym stopniu zachowały się cenne, w większości naturalnie ukształtowane zespoły leśne. „Bracia mniejsi”, a zwłaszcza mchy i śluzowce, którym wyjątkowo sprzyjała duża wilgotność i ciepły czerwcowy deszcz, w całej pełni ukazały swoje piękno kolorów i kształtów, objaśniane z pełną znajomością i wielką pasją przez znawców tematu, zwłaszcza dr Roberta Zubela.

Abstrakty wszystkich referatów zostały wydrukowane w powielanych materiałach konferencyjnych. Znaczna część wystąpień zostanie opublikowana w formie recenzowanych artykułów w czasopiśmie *Polish Journal of Ecology* w roku 2010.

Pani prof. Bożenna Czarnecka otwierając konferencję powiedziała, że jeżeli w czasie tego spotkania zrodzi się chociaż jeden pomysł interdyscyplinarnej współpracy, to cel konferencji zostanie osiągnięty. Na pewno spotkanie to przyczyniło się do integracji szeroko rozumianej społeczności botanicznej. Można było osobiście poznać specjalistów z różnych dziedzin i przedyskutować z nimi powstające dylematy naukowe. Spotkanie będzie z pewnością owocować podjęciem wspólnych tematów badawczych w najbliższej i dalszej perspektywie, co było też przedmiotem bardzo emocjonującej dyskusji, podjętej na koniec konferencji przez dr hab. Wiesława Mułenko. Bo przecież celem nadrzędnym każdego dociekań naukowych powinno być poznanie – w możliwie najpełniejszym zakresie – organizmów i zjawisk, które nas otaczają.

LITERATURA DOTYCZĄCA KONFERENCJI

- CZARNECKA B. 2009. Słowo wstępne. W: B. CZARNECKA, J. CZARNECKA, P. SUGIER (red.), Interakcje międzygatunkowe na różnych poziomach organizacji: osobnik – populacja – biocenoza. Rośliny naczyniowe a „bracia mniejsi”. Materiały Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej. Krasnobród, 22–25 czerwca 2009. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, s. 9–10.

Magdalena SZCZEPANIAK,
Elżbieta CIEŚLAK

KONFERENCJA Z OKAZJI 350-LECIA ŚMIERCI MICHAŁA BOYMA (KRAKÓW, 26 WRZEŚNIA – 1 PAŹDZIERNIKA 2009)

Conference on a 350th anniversary
of Michal Boym death
(Kraków, Poland,
26 September – 1 October 2009)

W dniach od 26 września do 1 października 2009 roku odbywała się w Wyższej Szkole Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie (ul. Kopernika 26) międzynarodowa konferencja pod hasłem „Venturing into Magnum Cathay: 17th Century Polish Jesuits in China: Michał Boym SJ (1612–1659), Jan Mikołaj Smogulecki SJ (1610–1656), and Andrzej Rudomina SJ (1596–1633)”. Organizatorem było Centrum Języka i Kultury Chińskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego „Instytut Konfucjusza w Krakowie” oraz werbistowski instytut sinologiczny Monumenta Serica Institute (Sankt Augustin, Niemcy). Bezpośrednią okazją do zorganizowania konferencji jest przypadające w 2009 roku 350-lecie śmierci Michała Boyma.

Michał Boym był trzykrotnie w Chinach, tam zmarł 22 VIII 1659 roku. Jest autorem jednego z pierwszych dzieł poświęconych roślinom Chin i Azji południowo-wschodniej *Flora Sinensis* (1656). Ponadto jest autorem opisu Cesarstwa Chińskiego oraz pracy o lecznictwie chińskim. Jan Mikołaj Smogulecki był matematykiem, przebywał w Nankinie i Pekinie, prowincjach Fujian, Guangdong, Yunnan i na tropikalnej wyspie

Hajnan. Wydał po chińsku prace na temat europejskiej matematyki i astronomii. Andrzej Rudomina pisał o różnych kwestiach nauk przyrodniczych i matematycznych, był też autorem dwóch broszur ascetycznych (w języku chińskim).

Na konferencję złożyło się 26 referatów wygłoszonych przez różnych specjalistów zajmujących się naukowo osobami tych trzech jezuitów, czy też kontekstem kulturowym ich działalności. Dla botanika najciekawsze były referaty poświęcone Michałowi Boymowi. W niedzielę (27 IX) w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego otwarto wystawę Edwarda Kajdańskiego „Motives from Boym's *Flora Sinensis*”. Jej autor przez długie lata mieszkał w Chinach, opublikował m.in. dwie książki o Boymie: *Michał Boym – ostatni wysłannik dynastii Ming* (1988) i *Michał Boym – ambasador Państwa Środka* (1999). W poniedziałek (28 IX) wystąpienia poświęcone były Boymowi i jego misyjnej działalności w Chinach. W następnym dniu (29 IX) przedstawiono w różnych aspektach jego osiągnięcia w botanice i medycynie, m.in. omawiano szczegółowo jego *Flora Sinensis*, wpływ jego rycin roślin (a szczególnie ananasa) na malarstwo i rzeźbę europejską, czy zasługi Boyma w zapoznaniu Europy z medycyną chińską. Środę przeznaczono na referaty związane z pozostałymi dwoma jezuitami.

Piotr KÖHLER

Ryc. 1. Program konferencji – streszczenia referatów i plakatów.

Fig. 1. The programme of the conference – abstracts of the oral and poster presentations.

geobotaniczne” była Katedra Geobotaniki i Ekologii Roślin Uniwersytetu Łódzkiego. Współorganizatorami byli m.in. Oddział Łódzki Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Łódzki Oddział Polskiego Towarzystwa Leśnego, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi (Nadleśnictwa Spała; Bełchatów), Katedra Ochrony Przyrody, Katedra Algologii i Mikologii oraz Towarzystwo Ochrony Krajobrazu w Łodzi.

Konferencję przygotował zespół pod kierownictwem prof. Józefa K. Kurowskiego, natomiast przewodniczącym Komitetu Naukowego Konferencji był prof. Romuald Olaczek (Ryc. 1). W przeddzień konferencji ukazała się monografia przyrodnicza – *Szata roślinna Polski środkowej* (Ryc. 2) pod redakcją J. K. Kurowskiego, w przedmowie której redaktor zwrócił uwagę m.in. na fakt, że konferencja odbyła się „w 65. roku istnienia Uniwersytetu Łódzkiego

**OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA:
„DYNAMIKA ROŚLINNOŚCI
W WARUNKACH ANTROPOPRESJI
I OCHRONY – WARSZTATY
GEOBOTANICZNE”
(ŁÓDŹ – SPAŁA, 25–27 CZERWCA 2009)**

**National Conference: ‘Vegetation dynamics
under anthropopressure and protection –
geobotanical workshop’
(Łódź – Spała, 25–27 June 2009)**

Głównym organizatorem ogólnopolskiej konferencji pt. „Dynamika roślinności w warunkach antropopresji i ochrony – warsztaty

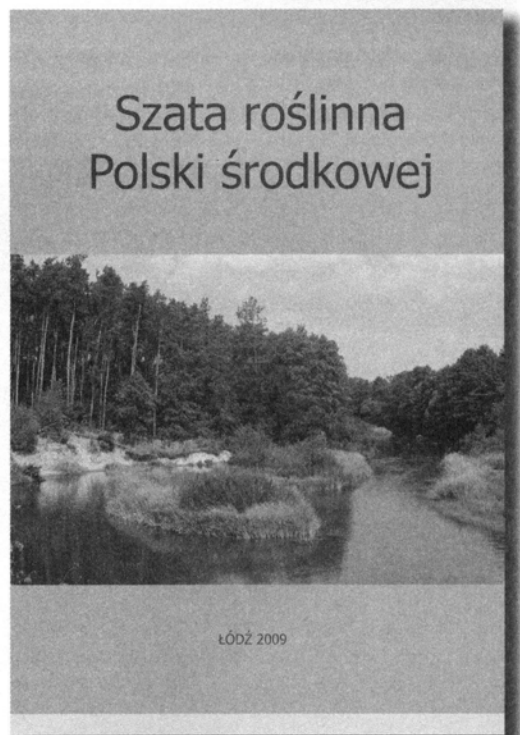
i 50 lat od ukazania się pionierskich w łódzkiej szkole geobotanicznej prac fitosocjologicznych oraz dzieła *Conspectus Florae Lodziensis* autorstwa profesora Jakuba Mowszowicza – twórcy tejże szkoły”.

W konferencji wzięło udział ponad sto osób, w tym 81 gości krajowych spoza UŁ. Pierwszego dnia w Łodzi odbyły się dwie sesje referatowe. Trzecia sesja miała miejsce drugiego dnia w Spale nad Pilicą. W Łodzi konferencji towarzyszyła sesja posterowa zaś w Spale – wystawa prac malarskich Blandyny Anny Firuty.

Konferencję rozpoczęto oficjalnym otwarciem ze słowem wstępnym prorektora ds. nauki UŁ – prof. Antoniego Różalskiego i dziekana Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska UŁ – prof. Elżbiety Żądzińskiej (Ryc. 3). Wprowadzenia do pierwszej sesji dotyczącej aktualnych problemów teoretycznych i metodycznych w badaniach nad przemianami roślinności, dokonał wybitny badacz w tym zakresie – prof. Romuald Olacek. Pierwszy referat dotyczył dynamiki roślinności we współczesnym krajobrazie i wskazywał na wybrane cele i metody badań (prof. Z. Dzwonko). Następnie przedstawiono numeryczne rozwinięcie systemu faz oraz form degeneracyjnych zbiorowisk roślinnych (dr Z. Kącki, dr E. Stefańska-Krzczek). Interesujące było również zagadnienie powrotu lasu na porzucone pole oraz procesu sukcesji wtórnej badanej w warunkach kontrolowanych (dr W. Adamowski, dr A. Bomanowska). Podczas sesji posterowej zaprezentowano na 46 posterach szerokie spektrum zagadnień związanych z dynamiką roślinności.

Kolejna sesja referatowa: „Dynamika roślinności – przykłady badań w regionach” poprowadzona została przez prof. Janinę Jakubowską-Gabarę i prof. Stanisława Wikę. W sesji tej wygłoszono 7 referatów. Rozpoczęto od tematu przekształceń szaty roślinnej regionu kujawsko-pomorskiego w okresie ostatnich 20 lat (prof. T. Załuski), a następnie zaprezentowano referat dotyczący szaty roślinnej rezerwatu torfowiskowego „Galwica” i problemu jej ochrony w aspekcie dynamiki

roślinności (prof. C. Hołdyński i in.). Autorzy kolejnych referatów omawiali zagadnienia zmian udziału zbiorowisk chronionych w dolinie środkowej Wisły w II połowie XX wieku (dr A. Kowalska), udziału obcych taksonów drzew i krzewów na terenie Wielkopolskiego Parku Narodowego oraz ich roli w biocenozach Parku (dr A. Purcel), dynamiki roślinności Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego (mgr B. Piwowarski, dr A. Przemyski) oraz zmian składu gatunkowego na niekoszonych stałych powierzchniach łąkowych w Babiogórskim Parku Narodowym (prof. J. Zarzycki). Sesję zakończyło wystąpienie prezentujące proces dynamiki roślinności w leśno-torfowiskowym kompleksie Bartochów-Małków w dolinie rzeki Warty (dr B. Woziwoda, dr D. Michalska-Hejduk). Wieczorem, już w Rezydencji

Ryc. 2. Monografia przyrodnicza *Szata roślinna Polski środkowej* wydana pod redakcją J. K. Kurowskiego.

Fig. 2. The nature monograph *Szata roślinna Polski środkowej* which was published under the editorship of J. K. Kurowski.

Ryc. 3. Sesje referatowe odbyły się w auli im. prof. Jakuba Mowszowicza na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego (fot. A. Stefaniak).

Fig. 3. The oral sessions took place in the hall of the professor Jakub Mowszowicz in the Faculty of Biology and Environmental Protection at University of Łódź (phot. A. Stefaniak).

Spalskiej, odbył się piękny pokaz slajdów prof. Janusza Hereźniaka pt. „Jurajski Park Narodowy – europejskie dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe”. Niespodziankę sprawił prof. Zbigniew Dzwonko, który zaprezentował historyczną „suitę filmową” z sesji terenowych z udziałem znanych botaników polskich. Film ten wywołał duże zainteresowanie.

Drugi dzień konferencji zaczął się od sesji terenowej, która miała postać warsztatów na temat „Dynamiki roślinności w warunkach ochrony”. Warsztaty poprowadzili profesorowie: J. Jakubowska-Gabara, M. Ławrynowicz i R. Olaczek, oraz doktorzy: M. Kiedrzyński i P. Popkiewicz. W trakcie warsztatów terenowych odwiedzono następujące obiekty: rezerwat „Konewka” chroniący fitocenozy zespołu dąbrowy ciepłolubnej *Potentillo albae-Quercetum*, rezerwat „Spała” z fitocenozami grądu subkontynentalnego *Tilio-Carpinetum* (z liczącym 250 lat drzewostanem puszczańskim) oraz miejscowość Inowłódz, gdzie goście oglądali górujący ponad przełomowym

odcinkiem doliny Pilicy romański kościół filialny św. Idziego, którego początki wiążą się z fundacją Władysława Hermana z 1082 roku (Ryc. 4). Na zboczu doliny rzeki zbudowanym ze skał wapiennych można było podziwiać murawę kserotermiczną.

Trzecią sesję referatową na temat „Dynamika roślinności leśnej”, którą poprowadzili profesorowie J. Holeksa i J. K. Kurowski, rozpoczął prof. J. Holeksa od wystąpienia nt. ekologicznych podstaw rezerwatowej ochrony ekosystemów leśnych. Następnie wygłoszono referaty na temat dynamiki naturalnej buczyny karpackiej i wpływu zmian w drzewostanie na roślinność dna lasu (prof. J. Szwagrzyk i in.), przemian zbiorowisk leśnych w Puszczy Kozienickiej w drugiej połowie XX w. (dr inż. M. Orzechowski), regeneracji boru sosnowego zniszczonego przez pożar (prof. S. Loster i in.), reakcji roślinności borowej na depozycję zanieczyszczeń pyłowych w warunkach presji alkalicznej (dr hab. A. Świercz) oraz wpływu

nasadzeń obcych gatunków na skład i strukturę zespołu kwaśnej dąbrowy na przykładzie powierzchni doświadczalnych w Puszczy Zielonka (prof. H. Ratyńska i in.). Interesujący problem spadku różnorodności zbiorowisk leśnych Polski w następstwie wycofywania się roślin siedlisk otwartych z lasów jako efektu regeneracji lasów po ustąpieniu presji pasterskiej przedstawił prof. J. M. Matuszkiewicz. Część referatową zakończył panel dyskusyjny „Ochrona ekosystemów leśnych w warunkach zrównoważonej gospodarki – w opiniach przyrodników i leśników”, w którym udział wzięli przedstawiciele nauki, administracji Lasów Państwowych, organizacji pozarządowych, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Wieczorem w Rezydencji Spalskiej odbyła się uroczysta kolacja, która zorganizowana została wraz z Nadleśnictwem Spała.

Trzeci dzień konferencji poświęcono problemom synantropizacji szaty roślinnej w skali regionalnej i mechanizmom zmian we florze i roślinności w rejonie kopalni odkrywkowej węgla

brunatnego Bełchatów i Szczerców. Sesję poprowadziło grono badaczy głównie z Uniwersytetu Łódzkiego, którzy od ponad 30 lat monitorują zmiany, przede wszystkim w lasach i na torfowiskach tego niezwykle interesującego poligonu badawczego. Profesor Kurowski na jednej ze swoich powierzchni doświadczalnych zaprezentował m.in. schemat kserofityzacji lasu bagienno-olszowego.

Mamy nadzieję, że konferencja pozostanie w pamięci uczestników jako niezapomniane spotkanie oraz będzie miała twórczy wpływ naukowy na przyszłe badania nad dynamiką roślinności. Główny cel konferencji został zrealizowany, ponieważ wzbudzone zainteresowanie dotychczasowymi osiągnięciami w badaniach dynamiki roślinności dotyczącymi problemów teoretycznych i metodycznych. W trakcie konferencji zapoznano się z najnowszymi wynikami badań odnoszącymi się do tendencji dynamicznych roślinności w różnych regionach Polski.

Ryc. 4. Uczestnicy konferencji na jednej z sesji terenowych przed kościołem św. Idziego w Inowłodzu (fot. A. Stefaniak).
Fig. 4. The participants of the conference on one of the symposium excursions in front of the Saint Idzi's church (phot. A. Stefaniak).

LITERATURA

KUROWSKI J. K. (red.) 2009. Szata roślinna Polski środkowej. Towarzystwo Ochrony Krajobrazu, Wydawnictwo EKO-GRAF, Łódź.

Paulina GIELNIAK,
Agnieszka STEFANIAK

**V BOTANICZNE SEMINARIUM
PAMIĘCI JÓZEFA K. PACZOSKIEGO
– MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA
NAUKOWA (CHERSON, UKRAINA,
28 WRZEŚNIA – 1 PAŹDZIERNIKA 2009)**

**Fifth Botanical Seminar of the Memory
of Joseph K. Paczoski (Kherson, Ukraine,
28 September – 1 October 2009)**

Już po raz piąty w minionym ćwierćwieczu miało miejsce naukowe seminarium, które – podobnie jak wszystkie wcześniejsze – dedykowano wielkiemu biologowi, jakim niewątpliwie był Józef Paczoski. Pierwsze z nich odbyło się w 1989 roku, z okazji przypadającej wówczas 125-rocznicy urodzin. Zorganizowano je dla przypomnienia oryginalnej twórczości i dokonań Uczzonego, ale i w celu rozważań nad aktualnością Jego idei i koncepcji. To pamiętne spotkanie przygotowali miejscowi entuzjaści – pracownicy Muzeum Krajoznawczego wspólnie z przyrodnikami Chersońskiego Uniwersytetu¹. Kolejne sympozja ku czci Paczoskiego odbyły się w odstępach 5-letnich (II – 1994, III – 1999, III – 2004) również w Chersonie, upamiętniające tym samym 130-, 135- i 140- rocznicę urodzin.

Piąta konferencja, a więc w pewnym sensie jubileuszowa, rozpoczęła się 29 września 2009 r., jak zawsze w auli Muzeum, gromadząc dużą, kilkudziesięcioosobową grupę uczestników, reprezentujących najważniejsze ośrodki naukowe

Ukrainy (Kijów, Cherson, Charków, Odessa, Donieck, Smoleńsk, Kirowgrad, Krzywy Róg, Krym), a także Rosji (St. Petersburg, Orenburg) i Polski (Warszawa, Poznań).

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał przewodniczący komitetu organizacyjnego – prof. M. F. Bojko, witając przybyłych przedstawicieli władzy administracyjnej miasta, uniwersytetu oraz wszystkich uczestników. Obrady plenarne rozpoczął prof. M. F. Bojko, który we wprowadzającym przemówieniu wypunktował ważniejsze osiągnięcia naukowe i dokonania organizacyjne Józefa Paczoskiego. Podkreślił przy tym Jego wpływ na współczesne kierunki nauk podstawowych, to jest geografii i taksonomii roślin, entomologii, ornitologii, a także niewątpliwie zasługi w rozwoju dyscyplin aplikacyjnych – leśnictwa i ochrony przyrody.

Sesja plenarna obejmowała wystąpienia zamówione, w których przedstawiano różne aspekty twórczości i dokonań J. Paczoskiego. Omawiano w nich: wkład w poznanie regionalnej flory (G. F. Arkuszina) ze szczególnym uwzględnieniem gatunków zagrożonych (M. N. Podgayny), zbiory historyczne przechowywane w herbarium Katedry Botaniki Uniwersytetu im. I. I. Miecznikowa w Odessie (O. J. Bondarenko, T. V. Vasilyeva, S. G. Kovalenko), poglądy na mechanizmy oddziaływań międzygatunkowych w agrocenozach (D. V. Dubina), rolę w rozwoju muzealnictwa Ukrainy (A. V. Deryuzina), naukowo-znaczącą analizę publikacyjną oraz osiągnięcia w kierowaniu ważnymi rezerwatami przyrody (O. P. Bezlucka), wkład do faunistyki i ekologii zwierząt kręgowych (S. K. Semenyuk, V. M. Izdebski), a także komentarze do ogólnych teorii biologicznych (K. Latowski).

Popołudniem zwiedziliśmy Muzeum Przyrodnicze. Uczestników oprowadzała dyrektor placówki – A. V. Deryuzhina. Ze szczególną swadą i nieskrywaną pasją prezentowała osobiste pamiątki J. Paczoskiego, jak i wyposażenie gabinetu, w którym pracował i w którym zachowały się liczne elementy ówczesnego wyposażenia. Następnie uczestnicy przenieśli się do Muzeum Krajoznawczego, gdzie organizatorzy zaproponowali obejrzenie bogatych kolekcji, w tym

¹ Por. BALCERKIEWICZ S., LATOWSKI K. 1990. Pierwsze Naukowe Seminarium poświęcone pamięci Józefa Paczoskiego *Paczoski i współczesność* (Cherson, 25–29.XI.1989). *Wiad. Bot.* 34(2): 32–33.

Ryc. 1. Wydmy śródlądowe w projektowanym parku narodowym „Piaski Oleszkowskie” nad Dnieprem (fot. I. I. Moisienko).

Fig. 1. Inland dunes in the planned national park ‘Piaski Oleszkowskie’ on Dnieper river (phot. I. I. Moisienko).

ornitologicznej będącej w dużej części dziełem rąk samego Paczoskiego!

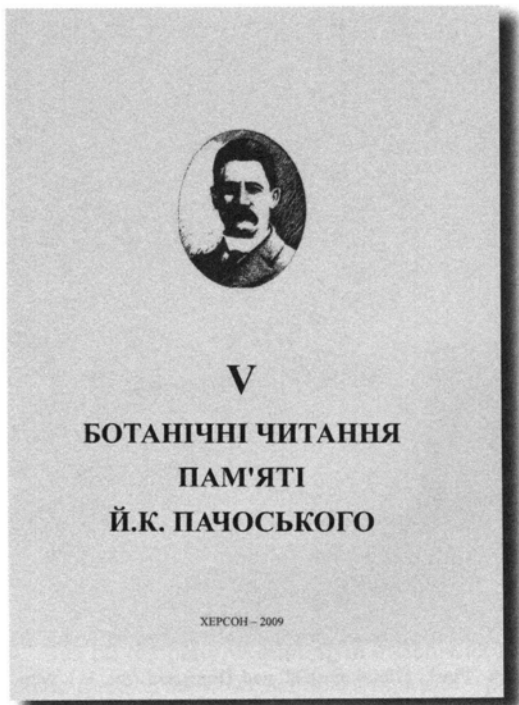
Drugi dzień konferencji wypełniły prezentacje referatów i plakatów. Ze względu na dużą liczbę zgłoszeń podzielono je na 6 grup tematycznych, które objęły problematykę mikologiczną i lichenologiczną (16 tytułów), fykologiczną i briologiczną (16), morfogenetyczną i ewolucyjną (7) oraz introdukcji (6). Najwięcej wystąpień dotyczyło wyników badań nad florą i roślinnością oraz krytycznych rewizji wybranych taksonów (26), a także szerokiego spektrum zagadnień związanych z ochroną szaty roślinnej (24 tytuły).

Znaczny postęp w lichenologii dały prace opisujące zróżnicowanie ekosystemów leśnych gór Krymu pod kątem zbiorowisk porostowych z *Hypogymnietea physodis* (O. V. Bogdan), poznanie lichenobioty odsłoneń wapiennych (G. O. Naumovics), poznanie procesów sukcesyjnych na pożarzyskach (O. E. Chodosovcev, M. F. Bojko, N. V. Zagorodniuk) czy najnowsze

wydanie konspektu porostów Ukrainy (S. Y. Kondratiuk).

W sekcji algologiczno-briologicznej uwagę zwróciły takie prace badacze, jak: wpływ metali ciężkich i innych czynników stresowych na ontogenezę wybranych mchów, pionierskie etapy pojawiania się mszaków na substratach technologicznych (I. V. Rabik, I. S. Daniłkiv), zmiany nomenklatoryczne zarejestrowane w krytycznej liście mszaków Ukrainy z 2008 r. (M. F. Bojko).

Zainteresowanie wywołały rezultaty badań roślin naczyniowych Ukrainy na poziomie organizacji gatunkowej – *Crithmum maritimum* (A. A. Edigarian), *Scutellaria baicalensis* (V. G. Zakharenko), *Betula borysthena* (A. S. Tareev, I. I. Moisienko, I. Y. Kostenko), *Aconitum anthora* (A. V. Novikov), a także *Elaeagnus angustifolia* wykazujący w minionym 20-leciu wybitną inwazyjność (I. I. Moisienko, B. Sudnik-Wójcikowska, P. Slim) czy *Zingiber bebersteiniana* z Krymu, o najniższej znanej liczbie chromosomów wśród traw wynoszący $2n = 4$

Ryc. 2. Okładka materiałów konferencyjnych ze sztychem młodego Józefa K. Paczoskiego.

Fig. 2. The cover of the conference materials with engraving of young Joseph K. Paczoski.

(A. R. Nikiforov, V. V. Kozhenevsky). Znany geobotanik – A. V. Yena – rozpatrywał rzeczywisty stan endemizmu na obszarze Ukrainy. Na podstawie krytycznej analizy uznaje, że endemity Półwyspu Krymu obejmują tylko 4,3% ogółu flory, przy czym są to – zdaniem tego badacza – „endemity wąskie” i dlatego region ten najwyżej może być rozpatrywany jako wschodnioeuropejskie centrum „wąskiego” endemizmu.

W problematyce morfogenetyczno-ewolucyjnej wykazano, pomijane dotąd w literaturze, znaczenie cech organów podziemnych dla taksonomii krytycznego rodzaju *Aconitum* (O. I. Litvinenko), omówiono zagadnienie roślin monokarpicznych (V. V. Pavlov), morfologiczne prawidłowości rozwojowe ontogenezy związane z wiekiem u *Potentilla incana* (N. R. Pavlova), ewolucyjne drogi filomorfogenezy rozpatrywane ma poziomie sekcji w rodzaju *Phlomis* (V. V. Shapoval).

W obszernej palecie badań zoologicznych uwagę zwróciły prace poświęcone dynamice zbiorowisk roślinnych pożarzystych stepowych (L. P. Borowik), dokumentujące skutki lokalnych inwazji *Amorpha fruticosa* (R. P. Melnik), informujące o stanie populacji *Galanthus nivalis* (I. P. Didenko) i *Cypripedium calceolus* (V. N. Suleimanova). Przedstawiono ponadto projekt powołania nowego parku narodowego „Piaski Oleszkowskie” (O. E. Chodosovcev, M. F. Bojko, I. O. Plipenko, I. I. Moisienko, D. S. Malcsikova), a także niezwykle wnikliwą analizę typologiczną reliefu rezerwatu biosfery Askaniya-Nova i dynamikę jego zmian (S. S. Zvegincov, V. V. Shapoval).

W przerwie obrad, wczesnym popołudniem, zaproszono uczestników Konferencji na krótką wycieczkę po Chersoniu. Najważniejsze zabytki miasta, m.in. twierdzę i cerkiew z czasów carycy Katarzyny II, kompetentnie i ciekawie prezentował historyk – S. Dyaczenko.

Atrakcją trzeciego dnia konferencji była wycieczka terenowa do dwóch projektowanych parków narodowych: „Piaski Oleszkowskie” (Ryc. 1) i „Dolny Dniepr”, którą interesująco i ze znanstwem prowadził I. I. Moisienko. „Piaski Oleszkowskie” to rozległy obszar wydm (46 tys. ha), rozpościerający się na lewym brzegu Dniepru. Część terenu do 2004 r. zajmował poligon wojskowy, natomiast pozostały obszar był we władaniu leśników, którzy szczęśliwie nie zdążyli go zalesić. Idea objęcia ochroną tego unikalnego przyrodniczo terenu przebiegała się z niemałym trudem, ale konsekwentne starania biologów z Uniwersytetu Chersońskiego i Muzeum Krajoznawczego zakończyły się sukcesem. W najbliższym okresie spodziewać się można dekretu prezydenta powołującego tu park narodowy, chroniący kompleks wydm ruchomych i wydm z roślinnością napiaskową, a także lasy brzożowe i roślinność błotną w zagłębieniach międzywydmowych.

Drugim etapem sesji terenowej była krótka wycieczka statkiem po Dnieprze. Planowany tu park narodowy „Dolny Dniepr” ma objąć prawy, wysoki brzeg rzeki z roślinnością stepową, oraz lewy brzeg – niski, z roślinnością aluwialną,

lasami łągowymi, wydmiami nadrzecznymi i trzcinowiskami. Uczestnicy obserwowali mozaikę siedliskową, z efektem bogactwa florystycznego i licznym udziałem gatunków z „Czerwonej Księgi Ukrainy”. Spektakularnym zjawiskiem jest tu inwazja północnoamerykańskiego krzewu – *Amorpha fruticosa*.

Konferencję zwieńczyły obrady okrągłego stołu, przy którym dyskutowano o współczesnych wyzwaniach, jakie stają się obecnie najważniejsze dla zachowania równowagi pomiędzy rozwojem społeczno-gospodarczym a bioróżnorodnością.

Organizatorzy zadbali o wysoki standard Konferencji. Każdy z uczestników otrzymał egzemplarz publikacji z tekstami wystąpień plenarnych oraz obszernych streszczeń referatów i plakatów (Ryc. 2). Uczestników zakwaterowano w malowniczo położonym nad brzegiem Dniepru hotelu „Czajka”, skąd codziennie dowożeni byli na obrady wynajętym autokarem. Przez cały czas pozostawaliśmy też pod wrażeniem niezwykłej serdeczności i uczynności przemitych Gospodarzy Konferencji. Będziemy zatem wyczekiwać na rok 2014, w którym przypadnie jubileusz 150-lecia urodzin Józefa Paczoskiego.

Karol LATOWSKI,
Barbara SUDNIK-WÓJCIKOWSKA

Z ŻYCIA PTB POLISH BOTANICAL SOCIETY NEWS

54 ZJAZD POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO (SZCZECIN, 3–8 WRZEŚNIA 2007)

54th Congress of the Polish Botanical Society
(Szczecin, 3–8 September 2007)

Miejscem obrad kolejnego, 54 Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego był Szczecin; było to trzecie spotkanie botaników w nowym

tysiącleciu, po Poznaniu (2001) i Toruniu–Bydgoszczy (2004). Profesor Jan J. Rybczyński, Prezes PTB, otwierając Zjazd polskich botaników zwrócił uwagę na wymiar europejski tego spotkania – związany z 300-leciem urodzin Karola Linneusza (1707–1778), ojca systematyki biologicznej i zasad nazewnictwa organizmów, oraz na wymiar polski – upamiętniający 85-lecie powstania Towarzystwa. Warto jeszcze wspomnieć o wymiarze lokalnym, ponieważ Oddział Szczeciński PTB organizował ogólnopolski zjazd już po raz trzeci w swojej historii. Zjazd w Szczecinie odbywał się pod hasłem „Botanika w Polsce – sukcesy, problemy, perspektywy”, zatem jego zasadniczym celem było podsumowanie dotychczasowych osiągnięć polskich botaników w kraju, Europie i na świecie oraz wskazanie aktualnie rozwijających się kierunków badawczych. Symbolem Zjazdu stało się pnącze, wiciokrzew pomorski *Lonicera periclymenum*.

54 Zjazd PTB był zorganizowany z rozmachem godnym XXI wieku, a jego głównymi organizatorami były dwie osoby, panie prof. Agnieszka Popiela (przewodnicząca Oddziału Szczecińskiego PTB) oraz dr Anetta Wieczorek.

Po raz pierwszy organizatorzy zjazdu botaników korzystali wyłącznie z formy komunikacji elektronicznej, mianowicie poszczególne komunikaty zjazdowe i inne informacje były ogłaszane i wysyłane wyłącznie za pośrednictwem sieci, co znacznie obniżyło koszty Zjazdu. Przez cały okres przygotowywania Zjazdu funkcjonowała także strona internetowa, na której pojawiały się wszystkie komunikaty, program Zjazdu i prac poszczególnych sekcji oraz listy uczestników sesji terenowych. Organizatorzy zastosowali również system rejestracji elektronicznej z możliwością bezpośredniego sprawdzenia nadsyłanych streszczeń przez przewodniczących sekcji. W tym celu przygotowano specjalny program komputerowy do obsługi nadchodzących zgłoszeń i streszczeń. Zrezygnowano również z pośredniczenia w rezerwacji noclegów; uczestnikom przekazano listę i adresy pięciu miejsc noclegowych o różnym standardzie (wcześniej wynegocjonowano ceny) i sami dokonywali rezerwacji.